אין פאַרבאַנד הויז

(אזא בילד)

פון א. שלמה בערגער

ס'איז פרייטאג־צו־נאכטס. דאס „פאַרבאַנד־הויז" איז אויפגערוימט ריין, ווי לחבריל א שול פאר איהרע דאוונערס: אפגעצוואַנענע באַדלאַנעס, אויסגעפּוצטע ווינקלען, די לאַמפּען זענען אַלע באַלויכטען ווי מיט א ספּעציעל גאַלדיגער שיין, די שטולען אפגעשטויבטע גרייט פאר די זיצערס. פון דער טיר הערט זיך אַלעמאָל א פרישער זעריס, א ווינטעלדיגער זיפץ פון די אריינגעקומענע „קלובס־קעס", ביסלעכווייז קומען זיי זיך צונויף, צוגעהען זיך איטליכער אין זיין חדר'ל אריין — צו זיין פּאַרטיי.

פון דא און דארט הערען זיך פאר־שידענע געשפּרעכען, איטליכער לויט זיין שטייגער דערצעהלט די פּאַסירונגען פון דער וואָך. איינער דעם אנדערן פּרואוט איבערשרייבן, ווי זיינס וואָלט וויכטיגער געווען. רעדען אַלע, און מ'דערצעהלט זיך מיט'ן גאַנצען כוח חדיבור, וואס פריהער אין שאַפּ איז ער געווען אין שטומפייט געשלאָסען און צונג־קלעמעדיג אונטער'ן זיידען געיעג פון עלעקטרישע מאשינען.

אויך אויבען, אין לעזע־זאַל, דער־קענט מען באַלד ביים ערשטען שריט, אז ס'איז פרייטאג־צו־נאכטס: ציכטיג, ליכ־טיג אין יעדען ווינקעל, אזש די „גרוג־סע קעפּ" אויף די ווענט שמייכלען ארונ־טער צו דער פאַרפּוצטער ביבליאָטעק, ווי זיי זאָלען א הנאה טאָן, פון זייער גוט אפגעהיטענער „מושטערבליכקייט".

נאָהענט צו דער טיר, ציהט זיך א לאַנגער טיש ביז'ן פענסטער־צו. גלייכע אויסגע'סדר'טע זשורנאַלען און פאַרשי־דענע אַמעריקאַנער צייטונגען ליגען פריי שינקע אויסגעשפּרייט מיט די „קעפּלאַך" אַרויף, ווי זיי וואָלטען בעטען דעם לע־זער זעהן, קוקט מיך באַשט אַן פון אויר בען...

ביי אַן עק טיש, אין דער לינקער זייט, זיצט א בחור מיט טיפע אריינטאַ־לישע אויגען, איינגעבויגען איבער'ן „אַר־דישען זשורנאַל". פון זיין ברוין־לענגליך געזיכט, קען מען אַראַפּלייענען, אז זעקס־און־צוואַנציג ווינטערס און פונקט אזוי פיעל זומערס ליגען שוין אויסגעוואַקסען אויף זיינע פּלייצעס... אַלץ אז מ'קוקט זיך אין אין זיין לבוש, איז לייכט אַרויס־צודרייגען, וויפיעל חדשים ער לופטערט זיך שוין אין קאַנאַדע. זיצט זיך אזוי דער בחור פאַרלייגט א האַנט אויפ'ן שטערן און נישטערט מיט די בליקען אי־בער דער לענג פון דער „אַכטר המלכה זייט" (א ביילאַגע צום „אַרדישען זשורנאַל" מכוח'ן אַכטר המלכה אַנטעסט), וואָרפט די שוואַרץ־אַפּלען אַרויף און אַראָפּ אויף די בילדער, ווי ער וואָלט אי־מיצען געוואָלט דערקענען.

פּלוצים, מיט שטילע געלעכטער־לאַך, קוקען אריין א פאַר מיידלאַך, אָנגעמע־ליקטע, קוים מ'זעהט ארויס א שטיקעל באַקהויז, געהען צו צום טיש און מאַכען זיך עפּעס וויכטיגיג צווישען די זשורנאַ־לען.

דער בחור, דערזעהענדיג די מייד־לאַך, האָט אַראָפּגעלאָזט די האַנט און צו־געוואָרפען זיי א באַהאַלטענעם בליק. די מיידלאַך האָבען אָנגעהויבען רעדען הויך, און פרעגענדיג זיך אויפ'ן „אַרדישען זשור־נאַל", האָט פעטניג דער בחור פאַרשטאַ־נען וואָס זיי מיינען, און שוויגענדיג זיי דערלאַנגט די „פיקטשור"־זייט. מיט א „טענק יו" אין מויל, האָט איינע געגע־בען עס א כאַפּ מיט אזא פרייד, ווי די פרייד פון א מיידעל וועז זי געפינט איהר לעבענס־באַגלייטער. און דערזעהענדיג איהר איינען פּנים, ווי שעהן ס'איז אַראָפּ־געקומען און אויף וואָס פאַר א שעהנעם פּלאַץ מ'האָט איהר בילד אויסגעשטעלט, האָט זיך א צופרידען קאַקעטיש געלעכ־טער'ל געגומען זיך אפירגליטשען פון איהרע רויט־געפאַרבטע ליפּען ארויס, און תיכף זיך צעטראָגען איבער דער גאַנצער ברייט פון לעזע־זאַל, און די אַנדערע מיידלאַך האָבען מיט פאַרבאַרגענער איי־פערזוכט, מיט ניט פאַרגיגענדיגע שמייכ־לען זיך צונעקוקט צו זייער חבר'טעס בילד, און כדי אַרויסצעוויזען לויב און צופרידענקייט פאַר איהר, האָבען זיי געג־נעבען א זאָג צום בחור מיט האַלבע גע־לעכטערס: אי־יא ווי אַז אסתר המלכה?! און פרעהליכע שטאַלצע חנ'דלאַך האָבען זיך גענומען וואָרפען איבער'ן בחור'ס קאָפּ, ווי אין דער מינוט, וואָלט זיי אַלע דער בחור, געמאַכט פאַר אסתר המלכה'ס, און אַז נאָר ער, איז דער איינציגער וואָס קען זיי קרוינען... און ווער ווייסט וואָס פאַר א שטעט ס'וואָלט געווען ארויס־געקומען, ווען ניט דער בחור, זיך ניט מאַכענדיג הערען, איז נאָר פאַרטיעפט גע־ווען אין לעזען, און ניט שענקענדיג צו זייער פרייד די קלענסטע אויפמערקזאַמ־קייט, האָבען זיי ווי פאַרדריסליכע, מיט שטילע מיידלעשע טריט, דעם לעזע־זאַל פאַרלאָזט.

מיט דעם ארויסגעהן פון די מיידלאַך, האָט זיך די שטילקייט ארום שאַר־פער צעוונגען פון די מאַדנע קלאַנגען. וואָס האָבען פון אונטען געגומען אזש דערגרייכען אהער, און דערזעהענדיג איהר איינען פּנים, ווי שעהן ס'איז אַראָפּ־געקומען און אויף וואָס פאַר א שעהנעם פּלאַץ מ'האָט איהר בילד אוועקגעשטעלט, האָט זיך א צופרידען קאַקעטיש געלעכ־טער'ל געגומען זיך אפירגליטשען פון איהרע רויט־געפאַרבטע ליפּען ארויס, און סתם רייד מיט ביינערדיגע קלעפּ פון דאַמיגע־שפּיל, וואָס האָבען זיך פריהער צונויפגעוואַמעלט אין איין קנויל, און שפּעטער זיך געהויבען העכער, העכער אין חלל אריין צוזאַמען מיט דעם צינאַר־רעדזיך, וואָס האָט זיך געוואָלגערט ארום דער סטעליע.

דער בחור, ניט קענענדיג אין דער שטילקייט פאַרנעהמען דעם מאַדנעס אָפּ־קלאַנג, האָט זיך אָנגעהויבען פיהלען לאַנגווייליג, און אויפשטעלענדיג זיך מיט אזא אימפּעט, ווי איינער וואָס געהט צור שטערען דאָס וואָס ס'איז איהם דערווי־דער, האָט ער זיך געגומען דרעהען ביים פענסטער, געכאַפּט א בליק צום שוואַר־צען דרויסען און סתם אין דער נאַכט אריין, פאַרטראַכטערהייט עפּעס געמור־מעלט און געפינטעלט מיט די אויגען.

מיט א פאַר מינוטען שפּעטער, אין שטיל אריין אין לעזע־זאַל א מיידעל, א קליינינקע, דאַרלאַך, דאָס געזיכט ווי באַ־נאַסען מיט געלבלאַכע שפּרינקעלאַך, אזא מין נאַטירליכער חן צו א מיידעל'ס גע־שטאַלט, וואָס די געבורט שענקט אַמאָל אימיצען מיט צלמ'דיגער גוטסקייט, אויי־גען אזעלכע שוואַרצינקע, גרויסע וואָס ברענען יעדען בחור'שען בליק... און זיך ארומקוקענדיג אין דער אַליינקייט פון זאַל, איז זי אביסעל ווי באַרוישט געוואָ־רען פון דער פּלוצימדיגער באַגעגניש מיט דעם בחור אין פון דער שמייכלענדיגער באַגרוסונג, וואָס ער האָט איהר געגעבען מיט אזא צאַרטקייט גלייך אין פּנים אריין, אבער פּרואוועגדיג זיך באַהער־שען, האָט זי איהם קענענדיג העפליך און שמייכלענדיג צוריק באַגרוסט, און דערביי צוגעגעבען:—

— וואָס מאַכט איהר מר. אוועד־בוד? איהר אַרבייט שוין? און גלייכט איהר שוין אביסעל בעסער אונזער טאַ־ראַטאַ? כ'האָב שיער פאַרגעסען — האָט דאָס מיידעל מוסיף געווען — עפּעס דאַמיגע־שפּיל, וואָס האָבען זיך פריהער צונויפגעוואַמעלט אין איין קנויל, און שפּעטער זיך געהויבען העכער, העכער אין חלל אריין צוזאַמען מיט דעם צינאַר־רעדזיך, וואָס האָט זיך געוואָלגערט ארום דער סטעליע.

דער בחור, ניט קענענדיג אין דער שטילקייט פאַרנעהמען דעם מאַדנעס אָפּ־קלאַנג, האָט זיך אָנגעהויבען פיהלען לאַנגווייליג, און אויפשטעלענדיג זיך מיט אזא אימפּעט, ווי איינער וואָס געהט צור שטערען דאָס וואָס ס'איז איהם דערווי־דער, האָט ער זיך געגומען דרעהען ביים פענסטער, געכאַפּט א בליק צום שוואַר־צען דרויסען און סתם אין דער נאַכט אריין, פאַרטראַכטערהייט עפּעס געמור־מעלט און געפינטעלט מיט די אויגען.

מיט א פאַר מינוטען שפּעטער, אין שטיל אריין אין לעזע־זאַל א מיידעל, א קליינינקע, דאַרלאַך, דאָס געזיכט ווי באַ־נאַסען מיט געלבלאַכע שפּרינקעלאַך, אזא מין נאַטירליכער חן צו א מיידעל'ס גע־שטאַלט, וואָס די געבורט שענקט אַמאָל אימיצען מיט צלמ'דיגער גוטסקייט, אויי־גען אזעלכע שוואַרצינקע, גרויסע וואָס ברענען יעדען בחור'שען בליק... און זיך ארומקוקענדיג אין דער אַליינקייט פון זאַל, איז זי אביסעל ווי באַרוישט געוואָ־רען פון דער פּלוצימדיגער באַגעגניש מיט דעם בחור אין פון דער שמייכלענדיגער באַגרוסונג, וואָס ער האָט איהר געגעבען מיט אזא צאַרטקייט גלייך אין פּנים אריין, אבער פּרואוועגדיג זיך באַהער־שען, האָט זי איהם קענענדיג העפליך און שמייכלענדיג צוריק באַגרוסט, און דערביי צוגעגעבען:—

— וואָס מאַכט איהר מר. אוועד־בוד? איהר אַרבייט שוין? און גלייכט איהר שוין אביסעל בעסער אונזער טאַ־ראַטאַ? כ'האָב שיער פאַרגעסען — האָט דאָס מיידעל מוסיף געווען — עפּעס אייגער א יונגערמאַן, האָט זיך געכטען אויף אייך זעהר געפרעגט אין קלוב. פאַר־וואָס זענט איהר נעכטען ביינאַכט ניט געקומען צום מיטינג? א שאַד! אַן אינ־טערעסאַנטער מיטינג געווען. ס'האָט שוין געהאַלטען דערביי, אז ס'זאָל צוליב אייך אָפּגעלייגט ווערען. האָט איהר פאַר־געסען אז איהר זייט אויסגעקליבען אין דער בעל־קעריי צוקעטייוועט? און פאַרוואָס זענט איהר טאַקע ניט געקומען?

אוועדבוד, דערפיהלענדיג זיך אבי־סעל באַקוועמער אין איהר גענעזוואַרט, און גענעלט פון דער האַרצעדיגקייט וואָס זי האָט איהם ארויסגעוויזען בעת'ן רע־דען, איז ער ברייט געווען אין דער מיי־נונג צו עפּענען פאַר איהר דאָס הארץ, ווי פאַר א גוטער, טרייער חברה. און מיט איהר טרייסטוואָרט אָפּוואַשען פון זיך די פאַרגעבעלטע שטויבען וואָס טריקע־נען אין זיין לייב פון ארומשלייכען אי־בער די שעפּער, זוכענדיג א ליאַדע אר־מין נאַטירליכער חן צו א מיידעל'ס גע־וואָן ער שעהמט זיך ניט דערצעהלט ער איהר דאָס פאַרגלייווערטקייט אין איהם, פון זיין טאָג־טעגליכען לייריג־נעהן וואָס פּוסטעוועט ארום איהם, אין האַלטען דאָס לעבען און די פרייד זיינע געפאַנגען, ווי די שפּינען זייערע באַשעפענישלאַך אין די ברודינע געוועבען... און פון דעם וואָס ער לירט נאָך אַלץ זינט פון איהם אין דער שיף אראָפּ און אָנגעהויבען טרעטען אויף דער ערד פון'ם נייעם לאַנד. נאָר דער־מאָנענדיג זיך, אז ס'איז אפשר אצינד ניט דער פּלאַץ דעפון, און צווייטענס אפשר שוין אויך צופיל דרייסט פאַר א מיידעל וואָס ער קען זי און געזעהן זיך מיט איהר בלויז א צווייד־דריי־מאָל, און קיינמאָל נאָך ניט געהאַט די געלעגענהייט צו שטעהן מיט איהר אונ־אויף־אויג, ווי אויבן — און וואָס קען זי דען וויסען פון בלויז א פאַר מאָל רעדען, וועגען דעם איינ